

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

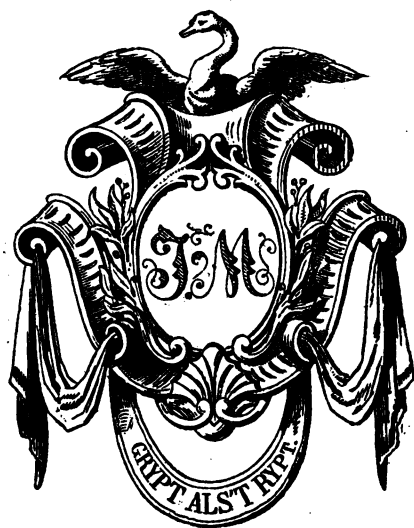
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijk en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

513.

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT

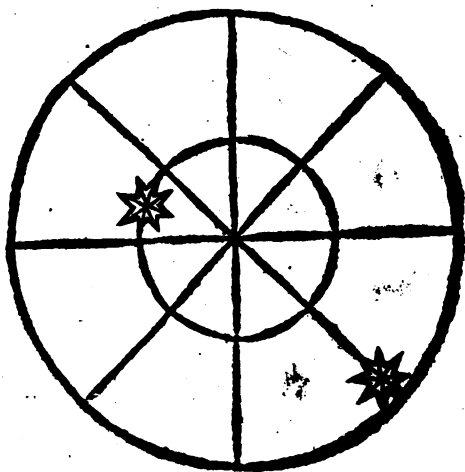
06429

C O P Y E

④ 7 ④ ④

25/3

D Lozt ende waerachtigh
verhael van 't gene ghepasseert is soo te
Water als te Lande / sint de komste
ende vertreck van de Spaensche Vloot in
Brasil / overgesonden door sijn Genade
Heer Graef Mauritz van Nassau/
waer van het principael ghesonden is
aen sijn Hocheit den Prince van
Oranien.

T A M S T E R D A M,

**Door Francys Liefhou, Boeck-verkooper op den Dam/in't
Groot Boeck, Anno 1640.**

UNIVERSITEITSBIBLIOTHEEK GENT

900000106429

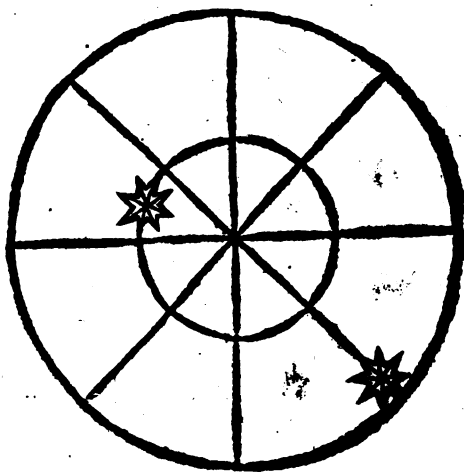
Digitized by Google

C O P Y E

o f e e

25/3

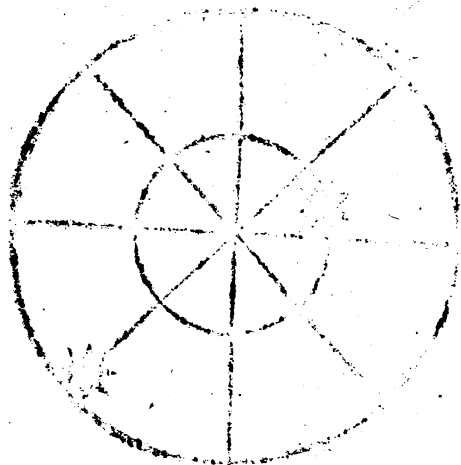
D Cort ende waerachtigh
verhael van 't gene ghepasseert is soo te
Water als te Lande / sint de komste
ende vertreck van de Spaensche Vloot in
Brasil / overgesonden door sijn Genade
Heer Graef Mauritz van Nassau/
waer van het principael ghesonden is
aen sijn Hoogheyt den Prince van
Orangien.

T A M S T E R D A M,

Doo: Francoys Liebhout, Boeck-verkooper op den Dam/in 't
Groot Boeck. Anno 1640.

1 Y 1 0 0

M A T H E M A T I C S

THE UNIVERSITY OF CHICAGO PRESS
CHICAGO, ILL. U.S.A.

900000106429

Digitized by Google

Cort ende waerachtich verhael van de komst en vertreck van de Spaen- sche Vloot in *Brasil*.

Nat dat de Spaensche Vloot den 10. Januarij 1639.
haer hier voozt Reciffo verthoont hadde / heeft de self-
de haer hours geset na de Wap / alwaer se ghebleven is
tot dit Jaer toe 1640. verwachtende secours upt de
Eylanden Rio de Genairo/en andere plaetsen/overmits deselve
int herwaert komen veel volck aen Cabo Verde verlozen hadde.

Dit secours gekregen hebbende den 8. Octob. 1639. bestaen-
de in 16 Schepen ende 1200 Soldaten/met veel Wizes/van ge-
lijcken veel Weel ende gedoocht Wleps / van Rio de Genairo/
ende Rio de la Plate/ettelijcke hondert Soldaten ende Brasilia-
nen/heeft de voornoemde Vloot haer gereet gemaecht upt te ko-
men/ ende is den 19. Januarij van de Wap onder zepl ghegaen/
bestaende in 86 Zeplen / waer onder veel Gallioenen ende 11000
a 12000 Soldaten/effectijf/behalven de Bootsgesellen.

Den 14. Janu. is onsen Admirael Willem Cornelisz. Loos/
dewelcke gheduerende desen tijdt / vooz de Wap was krupfende
van daer veretrocken/ hebbende recht te vozen haer gelegentheyt
dooz onse Jachten laten verspieden/ ende sijn victualie ten eynde
zijnde/is vooz 't Reciffo alhier gearriveert/den 30. Janu. 1639.
met 13 Schepen.

Onder-tusschen zijn ons dooz Godts ghenaden by ghekomen
8 Schepen / daer na 2 / op lest 9 / dewelcke in 2 maenden over-
quamen / ende die alle na dat de Spaensche Vloot al in 't her-
waert komen was : soo dat wy ghedwonghen waren deselve tot
onse defensie met alle haest selfs noch gheladen zijnde onsen Ad-
mirael by te voegen/versien met so veel Soldaten als wy te lan-
de konnen missen / waer van 17 Compagnijs Schepen waren/
ende 9 Jachten/ende 13 ghehuerde Fluyten / met Boepers/be-
staende alsoo onse Vloot in 41 Zeplen / met dewelcke onsen Ad-
mirael ging liggen op de hoochte van de Stadt Olinda / 4 mijl
van 't landt / ende dat om van daer te bezeplen Pao Almozel ten
Noorden/ende Combelaria ten Zuiden / want wy kondschap
hadden / dat des vrandts vijfften was op een van dese beyde te
landen/

landen / het welck hem nochtans wat sup? soude gheballen hebben / dewijl beyde de plaetsen met Volck ende Canon wel versien waren / ende de duppen met de boffschagie tot ons boozdeel hadden.

Den 14. heeft haer de Spaensche Vloot booznoemt vertoont booz? Supd Allagoa / ende den 15. 't ancker gheworpen / waer op met boots aen landt ghekomen / ende in Rio S. Michiel water ghehaelt : den Majoor Mansveldt dewelcke landwaerts in 6. mijl op een Was lach / hadde oydze so haest hy de Spaensche Vloot vernam hem herwaerts te retireren / alsoo daer gheen sterckte was / niettemin is hy daer acht dagen naer vbandts ankeren blijven liggen / ons daer van adviserende / op welckx ende andze haer advijfen / die ons den 25. behandicht wierden / dat de gheheele macht daer was landende / welck nochtans onwaerachtich was / soo bonden wy goet onse Vloot derwaerts te senden / den 29. met hoop de Spaensche Armade onder 't landt op ancker onversiens aen te tasten / doch den Admirael belast zijnde / soo haest hy de selfde niet en bondt / ter plaetse vooftscheyen / terstont sijn bestte te doen om herwaerts te komen / naeuwelijcx onder seyl zijnde / wierde den wint ons faborabel / te weten uyt den Boorden / quam alsoo onsen Admirael den 31. dito op de hoochte van Barra Grande / maer te laet op den dach zijnde / hiel het drijven tot s'anderen dachts / ende arrivbeerden ter plaetse daer hysse meenden te binden / doch aen Rio S. Michiel komende / bonden niemant als alleen 4 Barken / gheladen met amonitie booz haer troupes die ober landt quamen marcheren / welcke Barken booz onse Yachten aenstrant ghejaecht wierden / want de Spaensche Vloot was mede den 29. van daer onder seyl gegaen / haer in-keelende dat wy een goede deel van onse macht sonde naer Allagoa / ofte ten minsten naer Porto Calbo ghesonden hebben / om soo veel minder resistentie aen haer boozghe-noemde plaetsen in 't landen te binden.

Den wint ons weder faborabel wesende / is onsen Admirael met onse gheheele Vloot den 9 Januarij 1640. op de Rede booz 't Rectisso ghearriveert / op welken dach wy tijdinghe kregen dat de gheheele Spaensche Vloot haer den achtsten booz Paraiiba sien liet / eenighe Boots ende kleyn vaertuych sendende inde mondt van de Reditere / waer met schijn van landinghe / sonder twijffel om de boozverhaelde reden / den elfden dito bequamen tijdinghe dat de Vloot ghesien was recht

yt boozt 't Eplandt Itamarita / soo dat wy onsen Admirael noch den selven nacht ten 10 uren lieten onder zepl gaen / om zee te winnen / overmits den windt heel boozderlijck ende den vbandt bozderlijck was.

Smorggens gaf Godt een wint tot onsen boozdeel weer ten Zupden / ende kregen malkander in 't gesicht ontrent smorggens ten 7 uren / boozt Dao Amozelle dicht onder lant / waer sy dien ofte den volgenden dach soude gelandet hebben met 7000 man / dewelcke al in het kleyn Daertuych ghcreet waren / maer alsoo de Spaensche Vloot wat verstroyt was / zyn de boozt ghelooopen Scheyen naer het gros toe gesackt / ende gesocht samentlijck zee te winnen / doch d'onse de loef van haer hebbende / zyn op haer aengedrongen / waer boozt den vbandt langs onse kust ten boozden af sachten / soo dat onsen Admirael niet eer als boozt 3 uren naer de middach met haer slaeghs geraecht is / loopende midden boozt haer Vloet / om den Spaenschen Admirael aen te tasten / 't welck hy sijn soo valiant heeft gedaen dat noch 4 andere Galloenen hem aen boozt quamen leggen / ende 3 glasen lang met haer geslagen / ende wederom daer upt gereddet met verlies van sijn leven / 3 andere dooden ende maer 4 gequetsten.

Desen slach is gheschiet tusschen Camarica ende Gosara ontrent 3 mylen in Zee. Op dito is een van onse Scheyen ghe-naemt Alckmaer / met drie schoten onder water schadeloos gheraecht.

Den nacht heeft desen strijdt gheepndicht boozt die mael / in welke soo veel reparatie van touwerck geschiede als mogelijck was.

Den 14. smorggens heeft den Majoor Pierre le Grand ober de Militie Commanderende / zynde op des Admirael's Schip / goet ghebonden den secreten Raedt ober de doot van den Admirael laten aen boozt komen / ende is gheresolbeert den Vice-Admirael Jacob Wuygen het Commando als Admirael ober te dragen / dewelcke op het Schip de Faem is oberghegaen / ende Godt Almachtich aenghebeden om assistentie / zyn terstont met groote couragie dese machtige Spaensche Vloot die mede niet min als bluchten inde sijn hadde / aenghetast / ontrent ten 10 uren boozt de middach / met de boozgaende Zupden windt / beginnende met sulck een groulijck ende furieus geschiet / so wel met Musquetten als Canons dat het tot een groot wonder was / 't welck gheduerde tot den donckeren avont toe.

In desen slach hadden de onse tot groot wonder en segen van Godt weynich dooden ende ghequeten / behalven de gele Son die inde gront geschoten wiert / waer mede verdonck Capiteyn Fortune met 44 soldaten / den Schipper met 34 Matrosen ende een soldaet hebben haer ghesalveert inde boot / doch wiert den Schipper met veel Matrosen inde selve boot zijnde schadeloos gheschoten / niet te min gesalveert : twee van s' vrients schepen (soo sommighe seggen) soncken mede in desen slach / welck gheschiede tusschen Gajane ende Cabo Blanco.

Der 14 continueerde Godt de Heere de wint upt den zuiden / so dat de onse den wint weder in lij hadden / 't gebedt gedaen zijnde / ende eenichsins het gecontramponeerde hermaecht hebbende / zijn d'onse weer eben couragieus den vyant aengeballen / ende onsen Admiraal is tusschen beyde de Admiraelen / d'een van Castilien / d'ander van Portugal in gelopen / waer het soo vreeselich op een schieten ginck / als het noch opt ghedaen / ende doch sonder merckelijcke schade aen onse sijde van dooden ende ghequeten / alleen aen seplen ende touwerck : desen slach is geschiet recht voer Patiba / ontrent 2 mijlen in zee / ende geduyrt tot inden avont / ende wiert alsoo de Spaensche vloot al bechtende om de Reet ghezeven.

Op dito is het schip den Swaen (waer op Jacob Aldersen Schout by nacht was) sijn Voche-mast vanden Vice Admiraal afgeschoten / wes halven onklaer zijnde / ankeren most / dus leggende quamen op hem elf groote Spaensche schepen / ons Admiraal dit siende onsen Schout by nacht int lijden / heeft oock eenighe van d'onse daer heen ghecommandeert / soo dat 6 van de vyants schepen wederom van hem af wonden / maer d'andere 4 seplden hem aen boort / ende enterden met 2 a 300 man / ende de Cajupt al berobert zijnde / heeft de selve seer mannelijck daer wederom upt geslagen / ende oock daer upt ghehouden / overmits sijn anker afkappende / met de 4 vyants schepen naer de dzoachte dreef / sy dit voelende / hebben hem verlaten / ende het geenterde volck in de Swaen gelaten / waer upt sy niet gewelt ghedreven zijn / ende de meeste part verdoncken.

Der vijfde Schip met 21 stukken ghemonteer / was den Admiraal van 't secours upt de Eylanden / welck dit schip voerde / niet wetende dat de onse op de dzoachte sat / liep hem op de sijde / bleef mede sitten / ende na langh gheschiet d'een teghen d'ander / sweet den vyant eenighe bloote rapieren over boort / roepende om quartier

quartier/ spzongen met haer 30 int water/ ende swommen aen 't
 Schip de Smaen/ maer wierden alle neder gehouden/ beyde de
 schepen hare boots verloozen hebbende/ quamen onse Jachten
 ende berchden 't volck/ ende alles wat in 't schip was/ alleen
 den leghen romp latende/ op 't lest wierdt den byandt dooz
 onse Boots aen landt geset/ sterck ontrent 230 man/ waer onder
 was den Admirael van 't secours upt de Eylande/ Don Antho-
 nio Vacunha Vandezade/ met 4 Monicken/ 2 Capiteynen/ 2 Al-
 feros ende een Doctoor/ de bypt die van ons volck in 't Schip
 bebonden wierdt was ontrent in gemunt ende ongemunt silver
 30000 guldens/ ende goude ketens/ met een pijp water/ behal-
 ven voorts wat onder de Matroosen versmoort is.

Den 15. deser Godt Almachtich ons de selfde Zuydelijke
 windt continuerende heeftmen alle het gebzoken toutwerck ge-
 repareert/ ende onder-tusschen alle Scheeps Capiteynen ende
 Officieren aen boort geroepen/ haer vermanende aen haer schul-
 digen plicht/ ende dat nu den tijt ghebozen was het Vaderlandt
 ende de Compagnie dienst te doen/ waer toe sp eendzachtich ant-
 woorden haer leven ende bloedt daer by op te setten.

De onse siende 't affacken bande Spaensche Vloot/ lieten den
 Commandeur van 't Casteel Keulen aen Rio Grande dooz een
 Jacht waerschouten op sijn hoede te wesen.

Den 16. deser hebben de onse alles ghereet zijnde/ haer Godt
 bevolen/ ende een mannelijcke couragie genomen om den byandt
 wederom aen te tasten/ dicht met beyde de Armades by mal-
 handeren gekomen zijnde/ zijn in een groote stilte gheraecht/ soe
 dat de Schepen ongemaniert waren van pets te attenteren/ blij-
 vende by malkander drijven tot s'namiddaeghs ten 3 uren/ ende
 overmits het doen te laet was om pets aen te vangen/ willende
 liever een gheheelen dach met haer slaen: bleven malkander by
 tot s'anderdaeghs smorgens.

Den 17. van Godt deselve windt hebbende/ is een Jacht van
 ons ghesonden zijnde/ met advijs ende toutwerck/ als mede een
 Galjoet geladen met kruyt ende scherp/ in onse Vloot ghearri-
 veert/ onse ordze ghesten hebbende/ zijn terstont naer den byandt
 toe-geloopten/ van des smorgens af zijnde ontrent 9 uren/ tot s'
 honts ter Sonnen ondergang/ geweldich tegen hem gebochten:
 in welck ghebecht haren Admirael soe onthaelt wierde/ dat hy
 boort de windt most loopen/ ende sijn eenich haer-tuych aen sijn
 zijde gheroeven om hulpe: in sijn plaetse boden het hooft aen
 d'onse

d'onse twee Vice-Admiralen / dewelcke haer dooz kregghen nesc-
fens andere Gallioenen.

In dit gevecht is onse geheele Vloot dwars dooz s'vbandts
Vloot gheloopen / ende te loubert weer gheraecht. Dese Slach
geschiede dooz Conhaou in 't gesicht van 't Landt.

Den 18 dito heeft den Admirael de Schippers weer aen
boort laten komen om te hoorzen hoe dat onse Vloot van kost en-
de water versien was / ende om te weten wat sy ter handt sou-
den trecken / also sy seer met den vrant om den noort waren drij-
vende / resolveerden den vrant s'anderen daeghs weder aen te
tasten / ende haer dooz Godts hulp met ghewelt van de Cust te
drijven : in alle dit ghevecht heeft den vrant ghetracht met sijn
kleyn vaer-tuygh aen landt te gheraecken / by nacht om water
te halen / alsoose groot ghebreck van 't selfde hadden / maer wier-
de haer elcke reys by onse Nachten belet / gelijck oock 3 Barken
by Conhaou aen 't landt ghejaecht / ende aen stucken ggestooten
sijn / op hebbende 300 man die haer salbeerden Was waert in / op
dito was haer Vloot heel verstroyt / soe dat de onse merckelijck
honden sien dat sy heel verminderden.

Den 19. hebben de onse ghemeent den vrant weder aen te
tasten / doch hebben naer haer oordeel ghesien dat sy boven de
Bacros niet souden kunnen komen / soo sy het by d'onse hielden
gaende / in gelijck geen remedie sagen om te lande / ofte om water
te bekomen / sijn also tusschen den 18 passato / ende den 19 nachts
met een Supd-oosten wint van de onse van Rio Grande in zee
ghesleecken / soo dat de onse haer niet weer in 't ghesicht hebben
kunnen bekomen / ende naer alle apparentie met een Supd-oos-
ten wint moeten dooz de linie Equinoctiael stecken / met haer
grootte schepen ofte naer West-Indien loopen / oordeelende also
alle schep-varende mannen soo Portugysen als Nederlanders /
op dese Custe wel bedreven zijnde dat so wanneer de Vloot ach-
ter de Bacris van San Rock is / niet weder kan op komen / also
de stroom alte behement naer het Westen is streckende / de win-
den oock althijt contrary sijn : den selven dits hebben de onse
weder scheps-Raedt gehouden / ende bevonden groot ghebreck
van water in de Vloot te wesen / derhalven gheresolveert dooz
Rio Grande te setten / om aldaer water in te nemen.

Den 25. is onse Vloot van Rio Grande weder 't seyl gegaen /
krijghende den wint upt den Noort-oosten / arriberende (Godt
sy lof) den 1. Februarij een van onse Nachten die de Spaensche
Armada

911
Armada verholche / rapporteert ons de selve boog anker te hebben sien leggen achter Bacros van S. Roch / 15 mijlen beneden Rio Grande aen een rebier genaemt Oteringo / alwaer sy water waren halende / ende woort ghesustineert dat van de rebier de klepne schepen tusschen de Bacros ende 't vaste landt wel konnen op komen / maer boog de groote schepen onmoghelijk / doch alles sal den tijdt leeren.

Ondertusschen zijn wy doende onse Vloot van alles naer ons vermogen weder klaar te maken.

Ons gherescontreert is / soo is te weten dat 2 maenden eer dat de Spaensche Vloot uyt de Bay is te zepl gegaen / zijn over landt af gesonden 2000 man / so Portugysen als Brasiliaanen ende Capupas / dewelcke haer verdeelt hebben in diverse troupen om te beter boog by onse Frontieren te gheraecken / als oock om aen de kust te komen / met expressen last om haer te conjungeren in S. Joze / ghelegen ontrent 7 mijlen Landwaerts in van Baio Amozelle / alwaer s' brandts desseyn was te landen / besich sijnde met landen / soude deselve af komen ende ons aen tasten die het landen beletten wilde / met een groot ghebeelte van Inwoonders die by van langer hant op gherochent / ende elck tot haer devotie ghebracht hadden.

Camaron dewelcke een Brasiliaen doch seer abel inde sojloch gheseffent / ende een man van verstande gheoozdeelt woort / quam logeeren aen de Rebier van Ona met 2000 man (ghelyck men seght) soo Portugysen als Brasiliaanen / ende overmits ons volck al langs de Cust ghelept waer / aen sodanige plaetsen daer wy oordeelden dat den byandt ghemackelijck landen soude / zijn dese boognoemde troupen op haer gemack sonder rescontre daer toe ghekomen / nu wy boog Godts ghenaden bynten byes van d'Armades landinge zijn / hebbē daer tegen gesonden den Colonel Koin met 1000 soldatē / maer so haest den selve een ure ontrent van haer was delogeerdē terstont / en nam sijn marsch boven boog de Bossen / sijn volck verdeelende wederom in klepne troupen om op sodanigen manier op de ghebestineerde rendezvous plaetse te beter sich laten binden / den Collonel dit verstaende / heeft sijne troupes mede verdeelt / haer de werch af sijnde / waer by oordeelde dat sy weder uyt de bossen komen moesten / waer van de

derste rescontre ghehadt heeft Capiteyn Tack / met twee Compagnien vierroers die den byandt aen-troffen in een Ingenha ontrent Poyuca / den byant was sterck 600 man alle Portugysen / haer Commandeur Joao Lopes de Barbalho / ende naer een half wyz schermutsereen heeft den byandt gheretireert / achterlatende etlijcke dooden ende ghequetsten : de onse verloozen een Waendzager met seben dooden ende seshien ghequetsten / Ma-jooz Mansvelt oock een troupe leydende van 400 man ende 100 Brasiliaenen heeft desen boozn. Barbalho oock aen-getroffen / boven St. Laurens / naer dat de eerste chargie gedaë was smetende hy de 200 man vanden byant haer geweer ter aerden / trommels ende hellebaerden / wechlopende als Polstrons / Jan Barbalho liet achter sijn hoet ende degghen / met alle sijn bzieben ende advij-sen / die hy van onse Inwoonders (wel verstaende Portugysen) ghekreghen hadde / gelyck oock sijne Camaraons instructie die sy vanden Generael Conte de Torre ghekreghen hadden / waer in wel expres stont niemant in 't leven te sparen van de onse tot de Brasiliaenen in clups / behalven de Portugysen.

Inde Capitanea van Paraiba heeft sich opgehouden een secker Capiteyn ghenaemt Andze de Fidal / die ontrent ses maenden gheleden upt de Vap ghesonden was met bzieben aen de booznaemste S^{ro}. Durgenhos ende Inwoonders / om haer te seggen dat soo een machtighe Vloot booz handen was / dat se haer alle souden ghereet houden / met gheweer ende 't maken van Farinha / doch alles soo secreet alst wesen konde / ende haer niet eens openbaren tegen de Nederlanders / booz dat de Spaensche Vloot ghelandt waer / 't welck diversche van onse Inwoonders al in het werck ghestelt hebben.

Desen Fidal vernemende de Spaensche Vloot de eerste mael booz Paraiba heeft eenighe meulens ende sucker-riet in byant ghesteecken / van meeninghe ons daer dooz van de strandt af te trecken / welck nochtans niet gheschiede / booz dat de Spaensche Vloot af-ghesackt was / hebbende als doen goedt ghebonden den Capiteyn van mijn Guarde ghenaemt Charles Courlon / met 700 man te senden naer de Capitania van Paraiba / om deselve van alsulcke plunderingh ende byanden te bevoypden / insghelijcx oock te resisteren de troupes van 300 man die aen de Rivier Conhaou ghestrandt waren / de welke Commandeert Don

Don Francisco/ende Henricque Dias de Negros die by deselve trouw waren / met haer was oock ghelant Siebellinho die door jalousie van haer was af-ghetrocken/ ende hem naderhandt gheconjungeert met Jan Barbalho / welke ghewilde trouwes de boornemende Courlon met een gedeelte van sijn trouwes ghescontreert heeft/ ontrent een Ingenho/ naest-geheleghen aen 't hos/deselve gheslagen ende heel verstroyt/ achterlatende 87 dooden ende veel ghequetsten / ende diversche ghevanghens / onder andere heestmen gebonden het wambays van Don Francisco de Sole/ welke die ghevanghene ghekent hebben / apparent mede onder de doode sal ghebleven zijn / ende onder de ghequetsten Henricque Dias / die mede sijn Rondas-houwer ende hoet wech smeet.

Wy verstaen oock van alle de ghevanghens dat een groote verslaghentheyt onder haer is / overmits sy te eenemael de hoop van de Vloot te sien landen verloozen hebbende / alleen trachtende hoe sy met een heele huyt / weder naer de Wap sullen gheraechen / alsoo het een groot end-weech is/ weynich te eten ende veel perijckels onderwoopen.

Twee maenden eer de Vloot uyt de Wap gheloopen was/ zijn ontrent 3000 Capupas aen Rio Grande ghekomen/ met vrouwen ende kinderen / die te horen noyt by onsen tijdt met soo grooten Trouw gewent waren te komen/dan alleen met 20 a 30 oock soo verre van ons / dat wy niet wisten waer haer de Wilde ende Mensch-eters plachten te onthouden/maer moeten nu gelooven als offe van Godt ghesonden waren / want in onse ghedachten yagt gekomen is eenich Oorloch in die Capitania te sien/ maer nu de Spaensche Vloot beneden Rio Grande was water halende/ende na alle apparentie het volck dat d'onse hebben sien marcheren langs Strandt uytgesonden waren om Beesten te halen/ Op dese kondschap hebben wy goet gebonden aen den Coninck van de Capupas te schrijven/ ghenaemt Joao Dup/ om hem te versoecken indien den Wyant aldaer komen mochte om Beesten te halen / haer het selve te beletten: Waer op Joao Dup sijn Soon met noch meer andere Capupas in 't Casteel Keulen gesonden / belovende met ons te leven ende te sterben / ende dat hy een wyant van alle Portugysen was/ende om te betoonen/sloegen sy 12 a 13 van onse Portugysche inwoonders doot/ waer op

den getwefen Majoor Gartsman de Capupas met 60 man is by
geboecht/om te sien petwes op den vyant te attenteren/ hoe on-
sen Capupas Oorloch sal afloopen/sal den tijdt leeren.

Alle onse Brazilianen daer ober Willem Doncker als Colo-
nel Commandeur was/hebben wy mede in dienst ende betweert/
binden deselve altydt tot noch toe trouw ende gheaffectioneert
tot de onse / hebbende deselve alle upt hare Aldeas oft Dorpen
doen vertrecken/ ende in een Croup te Gofame vergaderen/ende
naderhant haer vrouwen ende kinderen ghelogeert op 't Eylant
Tamarica/zijnde ontrent 2000 sterck/ met verder insicht/dat oft
Camaron die alreede aen haer geschreven hadde / tenderende om
haer van ons af te trecken/sulcks hier mede hoor te komen/alsoo
hare vrouwen ende kinderen op dese advijse in onse bewaringh
waren.

Inde hoorberhaelde gheintercipieerde Brieven van Joat
Lopes Barbalho / hebben wy onder andere ghevonden soodani-
ghe / dewelcke heel qualijck of met mis-vertroutwen spraeken
van Cammaron ende sijn Brazilianen / de welcke Brieven wy
goet ghevonden hebben aen Cammaron te senden/met presenta-
tie van onse genegentheyt/ verhopende hier door wat goets upt
te rechten.

Den 21 Februarij is alhier wederom gearriveert een Yacht/
het welck wy met vijzes naer Rio Grande ghesonden hadden
met last/dat als si de vijzes gelast hadden/souden loopen achter
de Bacros van San Roch / om te vernemen waer de Spaen-
sche Vloot gebleven was : In Rio Grande komende / heeft al-
daer ghevonden een Schipper van een Bark ghevangen zijnde
met drie Soldaten ende vier Matroosen upt de Vloot / de wel-
ke herwaerts ghebrocht zijnde / rapporteerde dat nae dat de
Spaensche Vloot met de onse laetst slaechs ghetweest is / twee
dagen lang by malinander zyn gebleven/soeckende Zee te win-
nen/maer werden van de wind ende stroom soo grouwelijck om
de West getrocken / dat de groote Gallioenen genootsaecht wa-
ren Ancker te werpen / de Coephaerby-Schepen ende andere
kleyne Vaertuych liepen naer 't Landt om water te halen : In
de midbernacht ganner sulcken belementen windt / dat den
Generael van Castilien drie anckers verloor/ gelijk oock beyde
de Ad-

de Admirael's ende andere Gallioenen meer / oock een groot
 schip met supcker geladen op de Bacros berging / soo datse ghe-
 nootsaecht waren een andere plaetse te kiesē / obermits de klip-
 pige grondt / de Schepen welke oir water gegaen waren / siende
 den Generalissimo met de Gallioens van haer plaets ghe-
 dzeven / zijn oock van landt ghesteecken / ende een deel gaende na
 de Maranhous / d'ander na de Epilanden de Terceeren / elck ne-
 mende sijn kours daer 't hem goet dochte / sonder ordze / al af-
 siende na de West / den Generael met sijn by-hebbende Gallioe-
 nen heeft het wederom gheset naer Siara / den Generalissimo
 Conte de Torre is in een Jacht met 10 stucken met sijn Dome-
 sticquen overghegaen / om inde Bahia te gheraecken / seggende
 aen de rest elck sijn best te doen om sich selfs te salveren / soo dat
 de meeste Gallioens by gebreck van water nootsaekelijck naer
 de West-Indien loopen moeten / want inden Generael van Ca-
 stilien niet meer als 6 Pijpen water gebonden wierden / en oock
 geen ander water bekomen kossen / obermits in het slaen al haer
 Boots verlozen hadden / dese versetkeringe ghekegen hebbende /
 dat de Spaensehe Vloot niet weder keeren kost / hebben onse
 Soldaten weder van Boort doen komen / betwelcke ons dapper
 te landwaerts versterkten / ende de bezetste Schepen ende
 Jachten zijn ghesonden dooz de Bahia te kruipen / niet twijfe-
 lende of d'een of d'ander goeden prijs haer in den mond sal
 loopen.

Conte de Benhola met Don Francisco de Mozra / ende den
 Colonel Loups Barbalho / siende haer Vloot busdanich ver-
 stroyt / ende gheen hoop hebbende met hare Schepen wederom
 op te konnen gheraecken / hebben goet gebonden op het aenhou-
 den van Loups Barbalho den selven over landt naer de Bahia
 te laten marcheren met 1500 Soldaten / (hoewel den roep hier
 gaet 3000 sterck te zijn) / versien met amonitie van Oorloch dooz
 soo veel als sy dooz haer Soldaten konnen dzagen laten. Conte
 de Benhola ende Don Francisco de Mozra zijn weder 't scheep
 gegaen in een Caravel om op soodanigen manter inde Bahia te
 gheraecken. Het schijnt dat Loups Barbalho niet geern soude
 willen hebben dat hy eenige kondschap van hem kregen / want
 hy laet alle kreupels ende stercken die achter blijven doods slaen /
 ghelijck ons dese ghevangens verhalen die in 't Wes ontkropen
 waren. Of desen Loups Barbalho soo heel hups was de sijn

in de Bahia sal gheraken sal den tijt leeren/doch woxt seer ghe-
twijfelt.

Ende also is dese groote ende machtige bloetdorstige Spaen-
sche Vloot alleen doo? Godts genade soo wonderbaerlyck ver-
stropt ende t'eenemael te schande gheworden/dien Almachtigen
Godt die doo? sijne Alwijs heyt dit so bestuert ende ons soo ghe-
nadelijck bewaert heeft/ 3p lof ende danck tot inder eeuwichheit/
A M E N.

† † † † †.

2573

